

Universiteit
Leiden

The Netherlands

The social consequences of empathic and counter-empathic emotions: contextual influences on social perception and evaluation

Feng, R.

Citation

Feng, R. (2026, May 26). *The social consequences of empathic and counter-empathic emotions: contextual influences on social perception and evaluation*. *Dissertatiereeks Kurt Lewin Instituut*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4304026>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4304026>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Samenvatting

Deze dissertatie onderzoekt de sociale gevolgen van het uiten van empathische en contra-empathische emoties. Empathische emoties verwijzen naar emoties die congruent zijn met de positieve of negatieve ervaring van een ander; zoals blij zijn voor iemand die iets positiefs overkomt (blijdschap-voor) of verdrietig zijn om het leed van een ander (medeleven). Contra-empathische emoties zijn emoties die incongruent zijn met wat de ander ervaart, zoals verdrietig zijn om het geluk van een ander (glückschmerz) of blij zijn met het leed van een ander (leedvermaak). In meerdere reeksen van studies wordt onderzocht wanneer het uiten van deze emoties als passend wordt gezien. Daarnaast wordt gekeken hoe deze emotie-expressies doorwerken in oordelen over persoonlijkheidstrekken, de ingeschatte bereidheid tot prosociaal gedrag en de waargenomen aantrekkelijkheid van de persoon die de emotie uit.

Het onderzoek in deze dissertatie is opgebouwd uit twee delen. **Deel I** bestaat uit drie reeksen studies (Hoofdstukken 2-4). In deze studies is onderzocht hoe de valentie van een gebeurtenis (of een ander iets positiefs of negatiefs meemaakt) sociale percepties beïnvloedt van personen die glimlachen of fronsen in reactie op de gebeurtenis. Specifiek is gekeken in hoeverre expressies van empathische emoties (blijdschap-voor en medeleven) en contra-empathische emoties (glückschmerz en leedvermaak) als gepast worden beoordeeld. Daarnaast is onderzocht hoe de persoon die de emotie uit wordt geëvalueerd. Verder richt dit eerste deel zich op factoren die deze oordelen en evaluaties kunnen beïnvloeden. Daarbij is gekeken naar de omvang van de gebeurtenis (de mate waarin de positieve of negatieve gevolgen van de gebeurtenis voor de ander groot of klein zijn) en naar de rol van sekse: de sekse van de beoordelaar, van de persoon die de emotie uitte en van de persoon op wie de emotie-expressie was gericht

Hoofdstuk 2 richtte zich op de waargenomen gepastheid van empathische en contra-empathische emotie-expressies. De bevindingen laten zien dat oordelen over gepastheid niet eenvoudigweg afhingen van de vraag of een uiting positief (glimlachen) of negatief (fronsen) was, maar van de mate waarin de emotie aansloot bij de betekenis van de ervaring voor de ander. Over het algemeen werden empathische emoties als gepaster beoordeeld dan contra-empathische emoties. Daarbij waren er ook verschillen binnen deze categorieën: blijdschap-voor werd als gepaster gezien dan medeleven, terwijl leedvermaak als ongepaster werd beoordeeld dan glückschmerz. De omvang van de gebeurtenis beïnvloedde deze oordelen. Beide empathische emoties werden als gepaster gezien wanneer zij een reactie waren op een gebeurtenis met grote gevolgen in plaats van kleine. Leedvermaak werd daarentegen als ongepaster beoordeeld wanneer het een reactie was op een gebeurtenis met grote gevolgen. Verder bleek dat vrouwelijke deelnemers empathische emoties gepaster vonden en contra-empathische emoties ongepaster dan mannelijke deelnemers. Er werden geen robuuste effecten gevonden van de sekse van de persoon die de emotie uitte of van de persoon op wie de emotie-expressie was gericht.

Hoofdstuk 3 breidde de analyse uit naar oordelen over persoonlijkheidstrekken. Daarbij werd onderzocht hoe personen die empathische en contra-empathische emoties uiten worden beoordeeld op drie kerndimensies van sociale perceptie: moraliteit, warmte en competentie. De resultaten laten zien dat personen die empathische emoties uitten als moreler, warmer en competentier werden waargenomen dan personen die contra-empathische emoties uitten. Binnen deze categorieën waren er ook verschillen. Personen die blijdschap-voor toonden, werden positiever beoordeeld dan personen die medeleven uitten. Omgekeerd werden personen die leedvermaak lieten zien negatiever beoordeeld dan personen die glückschmerz toonden. De omvang van de gebeurtenis speelde eveneens een rol. Personen die blijdschap-voor of medeleven uitten, werden positiever beoordeeld wanneer hun emotie een reactie was op een gebeurtenis met grote gevolgen in plaats van kleine. Personen die leedvermaak toonden, werden juist negatiever geëvalueerd wanneer dit een reactie was op een gebeurtenis met grote gevolgen. Er werden geen robuuste sekse-effecten gevonden in de oordelen over persoonlijkheidstrekken:

noch de sekse van de beoordelaar, noch die van de persoon die de emotie uitte of van de persoon op wie de emotie-expressie was gericht, had een consistente invloed op de beoordelingen.

Hoofdstuk 4 onderzocht de gedragsmatige gevolgen van expressies van empathische en contra-empathische emoties, met de nadruk op de ingeschatte bereidheid tot prosociaal gedrag en de voorkeur voor een interactiepartner. De resultaten laten zien dat personen die empathische emoties uitten als meer prosociaal werden waargenomen en vaker werden gekozen als interactiepartner in coöperatieve situaties. Er werden geen robuuste sekse-effecten gevonden: noch de sekse van de beoordelaar, noch die van de persoon die de emotie uitte of van de persoon op wie de emotie-expressie was gericht, had een consistente invloed op de ingeschatte bereidheid tot prosociaal gedrag of op de voorkeur voor een interactiepartner.

De bevindingen van Deel I laten zien dat expressies van empathische en contra-empathische emoties systematisch meerdere dimensies van sociale evaluatie beïnvloeden, waaronder oordelen over persoonlijkheidstrekken en de ingeschatte bereidheid tot prosociaal gedrag van de persoon die de emotie uit. Dit benadrukt de interpersoonlijke betekenis van expressies van empathische en contra-empathische emoties bij het sturen van sociale interacties en samenwerking.

Deel II legt de nadruk op de waargenomen fysieke aantrekkelijkheid van personen die empathische en contra-empathische emoties laten zien.

Hoofdstuk 5 onderzocht hoe het uiten van empathische en contra-empathische emoties de waargenomen aantrekkelijkheid beïnvloedt. De resultaten lieten zien dat personen die eerder empathische emoties hadden geuit, als aantrekkelijker werden beoordeeld dan degenen die contra-empathische emoties hadden getoond. Dit effect trad zowel op bij glimlachende uitingen (blijdschap-voor versus leedvermaak) als bij fronsende uitingen (medeleven versus glückschmerz), wat suggereert dat aantrekkelijkheid vooral werd beïnvloed door de interpersoonlijke betekenis van de emotie, en niet uitsluitend door een positieve of negatieve gezichtsuitdrukking. Opvallend is dat dit effect vooral werd gedreven door een verhoogde aantrekkelijkheid na empathische uitingen, en niet door een verminderde aantrekkelijkheid na contra-empathische uitingen. Bovendien werden

in alle studies de aantrekkelijkheidsoordelen gemaakt wanneer de personen neutrale gezichtsuitdrukkingen hadden. Dit betekent dat de verschillen de overgedragen sociale betekenis van eerdere emotionele uitingen weerspiegelden, en niet het directe effect van glimlachen of fronsen.

Samengevat laten de studies in deze dissertatie zien dat emoties niet alleen uitingen zijn van interne toestanden, maar ook contextafhankelijke sociale signalen. Ze beïnvloeden hoe mensen worden waargenomen, hoe ze worden vertrouwd en met wie anderen willen interacteren. De bevindingen dragen bij aan onderzoek naar emoties, sociale perceptie en esthetische evaluatie. Daarnaast hebben ze praktische implicaties voor situaties waarin communicatie van emoties belangrijk is, zoals in werkomgevingen, leiderschapsontwikkeling, therapie en het onderhouden van interpersoonlijke relaties.